

Dětská skupina SÁM SEBOU

...aneb školka trochu jinak



PLÁN PÉČE A VÝCHOVY V DĚTSKÉ SKUPINĚ SÁM SEBOU

Dětská skupina SÁM SEBOU zahájila svůj provoz v září 2020. Nabízí kompromis mezi lesní školkou a tradiční dětskou skupinou. Využívá i prvky jiných směrů, např. montessori pedagogiky, intuitivní či waldorfské pedagogiky, apod. Vytváří pro děti a jejich průvodce respektující prostředí. Kapacita dětské skupiny je 12 dětí na den.

1. Co dětská skupina nabízí?

Vše co děláme, vychází ze srdce. Nabízíme alternativu ke státní školce. Naší předností je malý kolektiv dětí. V jeden okamžik může být v dětské skupině přítomno maximálně 12 dětí. Skupina je věkově smíšená, a tak se děti mohou dobře doplňovat, inspirovat, podporovat, vzájemně se učit a pomáhat si. Sourozenci mají tudíž možnost být spolu v jedné skupině a být si vzájemnou oporou. Věkově smíšená skupina je pro děti přirozeným modelem společnosti, ve které žijeme. Společnost také obsahuje členy různého věku, sociálních skupin, různého zaměření a nadání. Rozmanitost skupiny je tak velkým darem a přínosem pro všechny – pro děti, průvodce i rodiče. Právě naše odlišnosti nás dělají jedinečnými. Spolu tak poznáváme své přednosti i limity. O své silné stránky se na své cestě životem můžeme opřít, ty slabší stránky máme šanci za pochodu rozvíjet.

Skupinu 12-ti dětí vedou dva průvodci (pečující osoby). V případě, že bude v dětské skupině přítomno 6 nebo méně dětí, může je dnem provádět 1 průvodce.

Hodně času trávíme s dětmi venku. Ven chodíme za každého počasí, až na výjimky (extrémní mrazy, silný vítr, smogová situace, apod.). Venku trávíme celé dopoledne a velmi často i část odpoledne. Venkovní čas trávíme v krásné přírodě, která je velikou inspirací k činnostem všeho druhu – vybízí přirozeně k pohybu a zvědavosti, nabízí činnosti pro jemnou i hrubou motoriku, tvoření, zpívání, povídání si o různých tématech. Obrovský upravený venkovní prostor poskytuje dostatek místa pro individualitu každého jedince a jeho osobnost. Poobědvat, odpočinout si a pohrát si chodíme do nově vybudovaného útulného a komfortního zázemí dětské skupiny. Snažíme se o vytvoření kompromisu mezi lesní školkou a tradičním pojetím dětské skupiny.

Je pro nás důležité, aby se děti do školky těšily, aby čas strávený zde byl smysluplný a rády na něj vzpomínaly. Nabízíme laskavý a partnerský přístup k dětem, respektující prostředí a přátelskou atmosféru. Děti nás oslovují jménem nebo „teto“, podle toho, co je jim přirozené. Naleznete zde rodinné prostředí, ve kterém se můžeme všichni cítit příjemně. V naší dětské skupině máme k dětem osobní vztah.

Jsme tu pro děti. Program přizpůsobujeme intuitivně jejich potřebám a zájmům. Snažíme se jim pomoci se přirozeně a všestranně rozvíjet. Naší vizí je zajistit dětem podmínky pro zdravý a harmonický rozvoj na úrovni tělesné, duševní, rozumové i emoční. Vytváříme bezpečné a zároveň stimulující prostředí, které dává dětem prostor růst a rozvíjet se.

2. Venkovní prostředí

Velkou předností naší dětské skupiny je její těsné sepětí s přírodou. Přitom ovšem zůstává zachována její dobrá dostupnost z města, jak vlastním dopravním prostředkem, tak i autobusem. Zázemí školky se nachází na krásném místě ve Starých Čivicích na prostorné slunné louce lemované vzrostlými stromy hned u lesa. Dětská skupina má k dispozici velký venkovní prostor, kde si mohou děti hrát, tvořit, rozvíjet se, vyřadit se. Součástí zázemí je i venkovní zastřešená terasa, která poskytuje prostor např. pro tvoření, či „letní jídelnu“.

Doprostřed pozemku jsme zasadily tři lípy, které pomyslně tvoří srdce naší školky. Postupně budujeme a rozšiřujeme na pozemku školky přírodní venkovní hřiště s velkým pískovištěm. Okolní les nabízí rozmanitý terén. V bezprostřední blízkosti můžeme nalézat poklady, jako jsou kaštiny, žaludy, šípky, apod.

Máme zde vytvořenou vlastní zahrádku, kde můžeme s dětmi trénovat zahradnické dovednosti a vypěstovat si a ochutnat třeba jahůdky, maliny, ostružiny, angrešt, rybíz, bylinky na čaj, či nějaké jiné dobroty. Děti sazí, zalévají, mlsají vypěstované dobrůtky. Poznávají přírodu v praxi. Vidí, jak a kdy který strom pučí, kvete, jaké má plody, kdy opadáva, apod. Zasadili jsme i cibulky jarních kytiček, abychom mohli pozorovat, které vykvetou nejdříve a které až později.

V těsné blízkosti dětské skupiny máme i ohradu se zvířátky. Děti poznávají v praxi, co obnáší péče o domácí zvířata – ovce a kamerunské kozy. Dáváme jim pravidelně seno a vodu, mohou si je pohladit. Vidí, že je potřeba udržovat jejich příbytek v čistotě – vykydat hnůj, apod. Učí se chovat se ke zvířatům opatrně a navazovat s nimi kontakt.

Vytvořený terénní val pohledově odděluje prostor školky od zbytku louky a poskytuje nám tak soukromí. Je též ideálním herním prvkem, protože děti velmi rády běhají na kopec, a když nám v zimě napadne sníh, užíváme si jízdu na sáňkovacích lopatách.

„Teplo rodinného krbu“ nám zabezpečí oheň na venkovním ohništi. Děti se tak mohou naučit oheň nejen rozdělat, ale i ho bezpečně udržovat a uhasit. Pro zpestření programu si můžeme s dětmi uvařit na ohni třeba polévku v kotlíku nebo upéct v uhlících brambory.

Přírodní venkovní hřiště inspiruje k mnoha hrám, které iniciují nejen průvodci, ale i děti samotné. Je nádherné děti pozorovat a žít s nimi jejich příběhy. Jejich fantazie je obohacující a inspirativní.

3. Zázemí dětské skupiny

Zázemí dětské skupiny je útulné, nově vybudované, a tudíž perfektně připravené přímo pro provoz dětské skupiny. Splňuje veškeré zákonné a hygienické požadavky. Zázemí tvoří prostorná denní místnost pro pobyt dětí (třída), druhá prostorná místnost sloužící zejména pro odpočinek dětí, šatna, sociální zařízení se sprchou, kuchyňka (výdejna stravy) a skládek na pomůcky, hračky a hry.

Ve třídě jsou dva kulaté stoly využívané pro stolování i tvoření, police na didaktický materiál, pomůcky a hračky, koberec a odpočinkový koutek. Místnost je esteticky a citlivě vyzdobena.

Děti u nás naleznou výtvarné potřeby, tvořivý materiál, knížky, stavebnice a pomůcky pro rozvoj jemné i hrubé motoriky a konstruktivního myšlení, montessori pomůcky, dřevěné hračky, apod. Snažíme se podpořit v dětech jejich tvořivost a nápaditost.

V kuchyňce máme kromě jiného i troubu na pečení. Můžeme se tedy s dětmi pustit do pečení perníčků, vánoček, houstiček, chlebových bochánek, domácích hranolek a jiných dobrot.

4. Kompromis mezi lesní školkou a tradičním pojetím dětské skupiny

Je nám blízká filosofie lesních mateřských školek. Příroda nabízí nesčetné množství inspirace a podnětů k rozvoji osobnosti. Přirozený pohyb v přírodě nabízí pevný základ pro zdravý styl života –

rozvíjí tělesnou i duševní odolnost dětí, posiluje jejich imunitu, napomáhá jim poznat své hranice a nalézt odvahu k jejich posunutí.

Zároveň respektujeme, že celodenní pobyt venku pět dní v týdnu za každého počasí může být velmi náročný a tak pružně reagujeme na aktuální potřeby dětí a v případě velké únavy či nepřízně počasí můžeme využít naše útulné zázemí a hrát si pěkně v teple a pohodlí. Nicméně zkušenost nám ukazuje, že děti to stejně nejvíc baví venku.

Nejsme školka ryze lesní, ale čerpáme u lesních školek inspiraci. Naše dětská skupina se snaží vytvořit kompromis mezi lesní školkou a tradiční dětskou skupinou. Budeme se snažit trávit v přírodě co nejvíce času, zároveň to ovšem nepovažujeme za dogma, vždy budeme brát ohled na věk dětí a jejich aktuální potřeby. V případě hezkého a teplého počasí můžeme pro zpestření odpočívat na karimatkách venku pod širým nebem ve stínu krásných vzrostlých dubů a jasanů, v ostatních případech na děti čekají matrace s peřinkami v zázemí dětské skupiny.

Venku si užíváme nejen sluníčko, ale i padající listí, kapky deště a kaluže, vločky sněhu nebo třeba bláto. Zkoumáme přírodu, jak se mění v průběhu roku, a těšíme se, jaké radovánky nám které období přinese. Žádné počasí není špatné, když jsme vhodně oblečení. I v dešti se dá venku užít báječná legrace.

5. Partnerský, citlivý a osobní přístup k dětem

Důležitý pro nás je partnerský přístup k dětem v souladu s principy respektovat a být respektován.

Snažíme se děti přirozeně vést k samostatnosti a zodpovědnosti sám za sebe. Ukazujeme jim základní životní situace a zprostředkováváme jejich smysl, např. co znamená pozdrav, lze vysvětlit tím, že dítěti řekneme skutečně celou větou: „Já Ti dneska přeju krásný den“.

Pravidla fungování skupiny vytváříme společně s dětmi. Skrze poznávání smyslu pravidel je pro děti snazší je dodržovat.

Dítě potřebuje důvěru, že věci zvládne. Potřebuje bezpečný prostor proto, aby mohlo získávat vlastní zkušenosti, protože zkušenosti jsou neprenositelné. Potřebuje mít možnost dělat chyby, aby se z nich mohlo učit. Chyby jsou tedy vnímány jako přirozený proces učení a získávání vlastních zkušeností. Nepoužíváme odměny a tresty. Dětem poskytujeme dostatečnou volnost a zároveň vymezujeme potřebné hranice. Děti zažívají přirozené důsledky plynoucí z chyb, překračování hranic a nedodržování pravidel (chyby je potřeba napravit, např. rozlitou vodu je potřeba utřít, apod.).

Všechny děti si zaslouží šťastné dětství a my k tomu moc rádi přispějeme svým dílem. Nejdůležitější pro nás je, aby tu děti byly šťastné, spokojené a přirozené. Od toho se vše odvíjí.

Děti se cítí dobře tam, kde jsou přijímány a pochopeny, kde je respektována jejich přirozenost a individualita, kde mohou projevit, co cítí, aniž by byly hodnoceny a posuzovány, kde se mohou radovat, ale i plakat a nebudou na své emoce samy. Naše otevřená srdce a náruč jsou tu pro ně. Každý může zůstat sám sebou, takovým, jakým opravdu je, a nebude se muset snažit být někým jiným, k čemuž často dochází pod tlakem dnešní rychlé doby a pod tlakem na výkon. Pouze ve své přirozenosti se můžeme rozvíjet právě tak, jak potřebujeme.

Děti potřebují zažívat pocit lásky – že jsou milovány bez podmínek, pocit přijetí – že jsou přijímány ve své přirozenosti a jsou v ní také podporovány, a pocit důležitosti – že mají své místo ve skupině stejně jako ostatní.

U nás může být každý sám sebou. Nikdo z nás není lepší a nikdo z nás není ani horší. Každý jsme jiný a vzájemně se doplňujeme a tvoříme jeden celek. Můžeme se od sebe hodně naučit a to jak děti od dospělých, děti od sebe navzájem, tak i dospělí od dětí a od sebe vzájemně. **Když vím, kdo jsem, a můžu zůstat sám sebou, půjdu životem po té správné cestě.**

Podporujeme spolupráci a snažíme se vytvářet nesoutěžní prostředí, aby každé z dětí zažilo v některých oblastech pocit úspěchu. Podporujeme jejich kreativitu a individualitu.

Snažíme se v dětech probouzet pozitivní přístup k životu, hledání radosti v životě, všímání si drobností a maličností, které nás mohou potěšit či obohatit.

6. Pestrý a tvořivý program

Děti rády zkoumají a tvoří. Tvoří proto, že je to baví. Užívají si proces tvoření, který není zaměřený na výsledek, ale na bádání a radost z činnosti. A přesto, že výsledek není tak důležitý jako radost z tvoření jako takového, jejich výtvoři jsou mnohdy skutečně obdivuhodné.

Děti si rády hrají a hra je pro ně zároveň nejlepším nástrojem k učení. Příroda jim nabízí spoustu příležitostí pro volnou hru i společnou činnost a poznávání svého okolí. Příroda a přírodní materiál jsou ideální k rozvoji hrubé i jemné motoriky. Ke hře, tvoření i výzdobě upřednostňujeme přírodní materiály.

Děti mají možnost si v rámci daných pravidel samy zvolit pomůcky a hry, kterým se chtějí věnovat. Mají možnost se do společných činností zapojit nebo je zpočátku třeba jen pozorovat. Do programu zapojujeme jak činnosti výtvarné, hudební, dramatické, logické, didaktické, tak i činnosti pohybové a relaxační. Činnosti volíme vždy s ohledem na aktuální složení dětí v dětské skupině, na jejich věk, schopnosti, zkušenosti, jejich psychické rozpoložení i jejich zájmy. Náměty na činnosti čerpáme z koloběhu přírody během roku. Reagujeme na roční období, významné události během roku, svátky, tradice, apod. Velmi důležitou součástí je i volná hra.

Pravidelně se s dětmi formou hry učíme angličtinu. Děti tak naprosto přirozeně „nasávají“ cizí jazyk a nemají k němu zábrany. Angličtinu většinou zapojujeme jako součást ranního kruhu, a tak si děti jazyk přirozeně a nenásilně pozvolna osvojují.

Děti mají možnost zkoušet si opravdové činnosti běžného života – krájení ovoce a zeleniny, mazání pomazánek, škrábání brambor či mrkve, šroubování šroubovákem, zatloukání hřebíků, řezání pilkou, leštění zrcadla, utírání stolu, zametání drobečků, apod. Tyto činnosti je velice baví.

S dětmi si rádi společně posedíme u ohně a zazpíváme si písničky, povíme si básničky a vše, co mají děti na srdci. Učíme se vzájemnému naslouchání.

Děti jsou přirozeně vedeny k samostatnosti v sebeobsluze i v rozhodování a k zodpovědnosti za své jednání. Důraz klademe na rozvíjení sociálních vztahů jak mezi dětmi, tak i ve vztahu dítě – dospělý. Klíčová je pro nás vzájemná komunikace, sdělování svých pocitů a potřeb, schopnost vyslechnout druhého a respektovat jeho potřeby.

Děti jsou podporovány ke komunikaci, aby dokázaly vyjádřit své myšlenky, aby dokázaly pojmenovat své pocity a porozumět jim, aby dokázaly popsat své zážitky.

Společně s dětmi třídíme odpad, a podporujeme tak jejich vědomí zodpovědnosti za blízké okolí a čisté životní prostředí.

V době poledního odpočinku dětem čteme, vyprávíme či zpíváme. Je dobré, aby se dítě v době odpočinku dokázalo uklidnit, i když třeba neusne.

Předškolním dětem dokážeme taktéž nabídnout zajímavé činnosti. Zajímají se o čísla a písmenka? Nebo by se spíš rády naučily rozdělat oheň a starat se o něj? Nebo třeba budou mít chuť vnímat přírodní zákonitosti jako je gravitační zákon? Mají spoustu otázek? Můžeme na ně společně hledat odpovědi. Je tu hodně možností, jak pomoci dětem se obohatit. Stačí děti se zájmem pozorovat a naslouchat jim a tím zjistit, co je právě zajímavá a takové činnosti jim nabízet.

7. Tým průvodců dětí

Všechny osoby pečující o děti v naší dětské skupině splňují veškerou potřebnou kvalifikaci a další zákonné požadavky a jsou vybírány tak, aby měly otevřené srdce a milovaly práci s dětmi. Všichni na sobě neustále pracujeme a posouváme se vpřed.

Být průvodci dětí pro nás znamená vždy při nich stát, být tu pro ně, motivovat je a inspirovat je pro jejich další životní kroky. Přejeme si, aby s odstupem času zpětně viděly čas strávený u nás jako šťastný a hodnotný.

Průvodci a rodiče tvoří jeden tým podporující děti na jejich životní cestě. Pro rodiče a průvodce je přirozené, že jsou ve vzájemném kontaktu a komunikují ohledně dítěte všechny situace, které považují za důležité. Sdílejí vzájemně pokroky dítěte, ale i jeho potíže a trápení.

Vzhledem k osobnímu a individuálnímu přístupu a malému počtu dětí v kolektivu, mají průvodci o dětech a jejich vývoji dobrý přehled, a není tedy potřebné vést písemnou evidenci pokroků dítěte v jednotlivých oblastech.

8. Děti se specifickými potřebami

Do dětské skupiny může být přijato i dítě se specifickými potřebami. Vždy je ale potřeba situaci řešit s ohledem na kolektiv ostatních dětí, jejich schopnosti, věkové a intelektuální složení, apod. Situaci je potřeba předem dobře komunikovat s rodiči, aby bylo průvodcům zřejmé, jaké specifické potřeby dítě má, a aby průvodci zodpovědně posoudili, zda jsou v kolektivu ostatních dětí schopny takovému dítěti poskytnout adekvátní péči a zda přijetí takového dítěte nebude mít nepříznivý vliv na možnost se plnohodnotně věnovat i všem ostatním dětem.

9. Adaptace dítěte v dětské skupině

Snažíme se poskytnout dítěti a jeho rodiči adaptaci na míru, tj. dle potřeb dítěte a rodiče. Některé dítě potřebuje zažít více návštěv v dětské skupině společně s rodičem, jiné dítě se přijde s rodičem podívat jednou a hned zvládne přijít další den samo. Záleží to na věku dítěte, jeho sociálních a emočních schopnostech, povahových rysech, apod. Vždy se s rodiči domlouváme individuálně. Důležitá pro nás je vzájemná komunikace, domlouvání se na dalším postupu.

Obecně doporučujeme první návštěvu dětské skupiny společně s rodičem, aby mohlo dítě s podporou svého dospělého poznat prostředí dětské skupiny, průvodce, děti, rytmus dne. Vše je pro dítě nové a potřebuje se rozkoukat, seznámit se. Snažíme se s novým dítětem navázat komunikaci (ne vždy nutně ze strany dítěte verbální, někdy je úspěch i oční kontakt). Některé dítě potřebuje více prostoru, třeba jen s odstupem pozorovat.

Pokud je potřeba, může rodič s dítětem přijít společně vícekrát. Rodič s dítětem se v takovém případě účastní dopoledního venkovního programu. Zázemí rodičům velmi rádi ukážeme, ale poté tam již s dětmi při adaptaci nechodí. Pro děti je to totiž přirozená motivace překonat emoci spojenou s odloučením od rodiče, protože je zvědavé na hračky a dění uvnitř.

Dítě může potom bez rodiče do dětské skupiny docházet dle potřeby na kratší dobu a postupně dobu prodlužovat tak, aby časem zvládlo celý dopolední i odpolední program. Pro každé dítě bude tento adaptační proces trvat různě dlouho. Vždy je při adaptaci velmi důležité, aby průvodce od rodiče věděl, v kolik hodin rodič pro dítě přijde. Rodič by tento čas měl skutečně dodržet, aby dítě získalo důvěru v to, že rodič opravdu přijde v domluvený čas. Průvodce se pak při otázce, kdy přijde maminka/tatínek, snaží dítěti adekvátně jeho věku odpovědět - např. ukázat na hodinách, nebo vysvětlit, že to bude po obědě, nebo po svačince, apod.

Pokud dítě nastupuje do dětské skupiny od září, preferujeme, aby docházelo jako náhradník na adaptaci již během předchozího jara a léta, aby postupně dobře poznalo prostředí, kolektiv dětí, průvodce, rytmus dne, apod.

Adaptační proces u každého dítěte může trvat různě dlouho a může probíhat odlišně. Přináší s sebou různé emoce dítěte i jeho rodičů, a tyto emoce mohou mít různé projevy. Jsme tu pro děti i

jejich rodiče, abychom jim poskytli maximální oporu při adaptaci i pozdější docházce do dětské skupiny.

Každý jsme jiný, ale všichni toužíme zažívat radost ze života. Pojdme hledat společnou cestu.
Velmi se na Vaše děti těšíme!

Plán péče a výchovy je dokument, který se průběžně mění a vyvíjí spolu s námi a našimi zkušenostmi. Filosofie ovšem zůstává stejná.

Tato verze dokumentu nabývá účinnosti od 30.4.2025.